

Motion till riksdagen

1986/87:K119

Stig Josefson m. fl. (c)

Ny riksbankslag och ändrat huvudmannaskap för riksgäldskontoret (prop. 1986/87:143)

Riksgäldskontorets nuvarande ställning har sin grund i den maktkamp mellan kung och riksdag som ägde rum på 1700-talet. Den slutade med att riksdagen fortsättningsvis skulle ha kontrollen över statens affärer. Propositionen drar slutsatsen att motiven för att riksgäldskontoret skall vara en myndighet under riksdagen inte längre äger giltighet. Vi måste för det första konstatera att man inte redovisat de statsrättsliga motiv som skiljer sig från den bedömning som gjordes då huvudmannaskapet prövades av riksdagen 1969 och 1973. Endast finanspolitiska skäl har övervägts.

Enligt vår uppfattning skulle riksdagens kontrollmakt över riksgäldskontoret försvagas vid ett förändrat huvudmannaskap. I dag bereder finansutskottet ärenden angående riksgäldskontoret och granskar årligen kontorets förvaltning. Riksgäldens verksamhet ställs under debatt i riksdagen två gånger per år. Dessutom innebär den parlamentariskt sammansatta fullmäktigeförsamlingen, som sammanträder varje vecka, att riksdagen har en direkt insyn och fortlöpande kan följa riksgäldens verksamhet. Denna styrelses kontrollmöjligheter torde vida överstiga konstitutionsutskottets granskningsmöjligheter, vilket skulle utöva kontrollen vid ett förändrat huvudmannaskap.

Propositionen anger som ett motiv för ändrat huvudmannaskap att statskuldräntorna har en stor finanspolitisk betydelse då de i dag representerar omkring 20 % av de totala kostnaderna. Därav följer emellertid, enligt vår uppfattning, inte att statsskuldspolitiken i någon betydande omfattning påverkar finanspolitiken. Den kan visserligen påverka räntekostnaderna i viss mån, men de variationer som uppstår har knappast avgörande finanspolitisk betydelse. Det måste också fastslås att den samordning som redan förekommer mellan finansdepartementet och riksgälden är mer än tillfredsställande vad gäller ränteposten i statsbudgeten och upplåningsplaneringen, dvs. de poster som har betydelse för finanspolitiken. Ett ändrat huvudmannaskap skulle på intet sätt ge några ytterligare samordningsfördelar.

Garantivivningen under riksgäldskontoret är ett annat skäl som framförts i propositionen. Hanteringen av kreditgarantierna till bl. a. varven har näringspolitisk effekt och borde därför enligt propositionen skötas av regeringen. I dag överlåter dock riksgäldskontoret regelmässigt de näringspolitiska bedömningarna på regeringen och fattar endast det formella beslutet.

Riksgäldskontorets relation till garantifrågor regleras i förväg av riksdagen. Riksdagen bestämmer karaktär och former för regeringens direktivrätt för kontoret. Direktiven lämnas skriftligt och kan därmed underställas riksdagens granskning, liksom fullmäktiges beslut. Direktiven innehåller redan

en avvägning mellan näringspolitiska och statsfinansiella bedömningar.

Det är dock inte tillfredsställande att den myndighet som tar de reella besluten inte har det formella ansvaret. Vi anser därför att ansvaret för kreditgarantivningen bör flyttas till regeringen eller annan av regeringen underställd myndighet, förslagsvis Industriverket.

Det skall vidare påpekas att garantiväsendet har – och kommer att förlora i betydelse för riksgäldens verksamhet i takt med varvsindustrins omstrukturering.

En förändring av en organisation som fungerat bra under 200 år bör kunna motiveras genom att stora praktiska vinster skulle uppnås genom förändringen. Detta har inte regeringen kunnat uppvisa på ett övertygande sätt.

Hemställan

Med stöd av ovanstående hemställer vi

1. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag vad gäller förändrat huvudmannaskap för riksgäldskontoret,
2. att riksdagen av regeringen begär förslag angående ansvaret för statens kreditgarantivning i enlighet med vad motionen anför.

Stockholm den 9 april 1987

Stig Josefson (c)

Kjell A. Mattsson (c)

Kent A. Petersson (c)

